

Slovenski dom

Štev. 84

V Ljubljani, v sredo, 14. aprila 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Boji zadnjih straž z angleško-ameriškimi kolonami

Dve nasprotnikovi podmornici potopljene — Uspešen napad na angleški konvoj ob alžirski obali

V Tuniziji so močne osne zadnje straže zapletene v boje zoper angleško-ameriške vrste. Nemški lovci so zbili dva dvomotornika. Oddelki italijanskega in nemškega letalstva so nastopili proti letališčem v Alžiriji ter uspešno bombardirali pristaniške naprave v Boni.

Pred alžirskim obrežjem so naša torpedna letala napadla nasprotnikov konvoj ter v njem zadela 6000 tonsko trgovsko ladjo.

Nasprotnik je včeraj znova iz zraka bombardiral mesta in selišča po južni otoški Italiji. O škodi in o žrtvah med civilnim prebivalstvom poročajo samo iz Cosenze ter iz Vibo Valentije (Catanzaro). Vsega skupaj je tam 60 mrtvih in 124 ranjenih. Kaže, da so bila uničena tri letala, in sicer eno po naših lovcih v Napoliju, dve pa po protiletalskih baterijah v Messini in Ustici.

V zadnjih tednih je kr. mornarica zaradi letalskih in pomorskih napadov izgubila 3 torpedovke, 2 podmornici ter 1 križarko. Večino posadke so rešile naše edince ali pa jih je zajel nasprotnik.

V istem času so edince kr. mornarice potopile dve nasprotnikovi podmornici.

Hud udarec zavezniškemu brodogradu

Nemške podmornice so spet potopile 21 ladij s skupno 138.500 tonami

Na vzhodu v splošnem mirno — Uspešni nastopi nemških letal

Dve angleški podmornici potopljene

Hitlerjev glavni stan, 14. aprila. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo naslednje posebno vojno poročilo:

Nemške podmornice nadaljujejo svoje delovanje ter so na severnem Atlantskem morju napadle sprevod ladij, ki so popolnoma obložene plule proti Angliji. Pri tem nastopu ter pri posameznih napadih na Karibjskem morju in pred južnoafriškimi obalami so nemške podmornice potopile 21 nasprotnih ladij s skupno 138.500 tonami; šest drugih pa so zadele s torpedi.

Hitlerjev glavni stan, 14. aprila. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na vzhodnem bojišču je potekel dan ob krajevnem bojnem delovanju v splošnem mirno.

Močni oddelki letalstva so na mnogih mestih bojišča in v sovjetskem zaledju napadali postojan-

ke, zbirališča čet, vrste čet na pohodu, železniške cilje in letalska oporišča.

V Tuniziji so potekali pokreti naših čet severno od črte Kairuan-Susa po načrtu. Zaščitni oddelki so zavlačovali napredovanje nasprotnika. Letalstvo je ščitilo premikanja nemško-italijanskih čet in bombardiralo preteklo noč z dobrim uspehom ladjske cilje in skladišča v pristanišču Boni.

Na Sredozemskem morju so uničili nemški lovci na podmornice dve angleški podmornici.

Sovražna letala so napadla v noči na 13. aprila z rušilnimi in zažigalnimi bombami nekaj krajev v Vzhodni Prusiji, predvsem Königsberg. Škoda je bila povzročena v stanovanjskih predelih in bolnišnicah ter na vseučilišču.

Na obalnem področju zasedenih zahodnih krajev in Norveške so bila sestreljena 4 angleška letala.

Novi dalmatinski guverner na obisku

v kotorski pokrajini

Cattaro, 14. apr. s. Nepričakovano je dopotoval v Kotor eks. Francesco Giunta, dalmatinski guverner. V spremstvu prefekta in zveznega tajnika je obiskal občino Tivat, Risanj ter Hercegnovi, kjer si je ogledal sedež fašista, strankinih organizacij, šolskih in pomožnih ustanov. Med obiskom je guvernerju prebivalstvo prirejalo vdačinske manifestacije za Duceja. Te manifestacije so se ob vrnitvi v Kotor tople ponovile ter so pri njih sodelovali meščani, soljarji, GIL in delavci.

Nove doklade za nameščence in delavce v industriji, trgovini, kreditnih in zavarovalnih podjetjih

Rim, 14. aprila. s. Po navodilih, ki jih je dal Duce, bodo od 21. aprila pa za ves čas vojne vsi industrijski, trgovski, kreditni in zavarovalni uslužbeni, prebivajoči v krajih, ki jih bo notranje ministrstvo označilo za terišča nasprotnikovih vojnih nastopov, dobivali naslednje dnevne doklade: Nameščenci: moški 15 lir, ženske 8 lir. Delavci: moški 10 lir, ženske in mladina pod 18. leti 6 lir.

Nameščenci istih panog, prebivajoči po vseh drugih krajih, bodo od 21. aprila dalje ves čas vojne dobivali naslednje dnevne doklade: Nameščenci: moški 8 lir, ženske 4 lire.

Velike možnosti in sile osi ter nove žrtve njenih narodov bodo prinesle zmago in pravičen mir

München, 14. aprila. s. List »Abendzeitung« se vnovič bavi s sestankom Duceja s Hitlerjem in piše, da sta velika voditelja razpravljala in pretresala sredstva in možnosti, s katerimi razpolagajo sile osi za doseg doledenega cilja. Mussolini in Hitler, nadaljuje list, poznata in vesta mnogo bolj kakor kdor koli drugi, kako velike so te možnosti, vesta pa tudi, koliko novih naporov in novih žrtv morata terjati od svojih narodov, da bi nadaljevala strmo pot in se pri tem ne dala vplivati po uspehih krajevnega in začasnega zmagaja. Od teoretične razglasitve totalne vojne mislita državi osi čimprej preiti k dejanski izvedbi veleogromne mobilizacije vseh sil. Ni dvoma, da se oba naroda, italijanski in nemški, ki sta sijajno prebredla toliko težav, ne bosta dala zmotiti po nobenem političnem ali vo-

jaškem koraku nasprotnika. Slehernemu naporu nasprotnika zoperstavljata še večjo silo lastnih moči in posrečilo se jima bo, izjaloviti nasprotnikove načrte prav tedaj, ko bo mislil, da ima palmo zmage že v pesti. Mobilizacija vseh sil je v polnem razvoju in zato ni več mesta za polovične ukrepe in za poravnave. Prava sreča, da sta mogli Italija in Nemčija zaupati svojo usodo v roke moči, ki se ne izmikata nobeni nevarnosti, pač pa iz sleherne hude preizkušnje prihajata vedno močnejša in odločnejša. Njuna volja in njuno prepričanje sta tudi volja in prepričanje njenih narodov, ki bosta znala preprečiti, da bi nasprotnik sploh kdaj mogel stopiti na našo celino in kot razsodni izpodkopavati naše življenjske pravice ter ustrahovati oba naroda.

Skupnost namenov in nastopov med Italijo in Nemčijo

Ducejeva brzjoavka Hitlerju — Pravica vseh narodov do svobodnega razvoja — vzor, v znamenju katerega so potekali razgovori med poglavarjema osi

Berlin, 14. aprila. s. Hitler je dobil naslednjo brzjoavko: »Ob koncu bivanja na nemških tleh bi Vam, vodja, rad povedal, da sem posebno vesel, ker sem se mogel razgovarjati z Vami o toliko vprašanjih, ki enako zanimajo naše državi.

Še enkrat in z velikim zadoščenjem sem ugotoval prirčno skupnost namenov in nastopov, ki veže naša naroda v vojni, v kateri se borita tesno združena, da bi dosegla tisto odločilno zmago, ki bo Evropi dala pravični mir, katerega narodi pričakujejo. Kar najhvalejnejše se spominjam Vašega prirčnega sprejema in Vas, vodja, pozdravljam z občutki tovariškega prijateljstva. — Mussolini.

Bern, 14. aprila. s. Dopisniki švicarskih listov iz Berlina in iz Rima poudarjajo trajno zanimanje za sestanke med voditeljema osi. Berlinski dopisniki posebej poudarjajo, da so razgovori med Hitlerjem in Ducejem zatrdno bili najvažnejši, kar sta jih poglavarja imela med to vojno. S političnega stališča osi državi dokazuje, da hočeta vzpostaviti mir, ki bo daljalo poročilo za sodelovanje med vsemi evropskimi državami na podlagi njihovih skupnih koristi ter pravične razdelitve zemeljskih dobrin. To poslednje stališče zlasti poudarjajo dopisniki iz Rima, ki opozarjajo na velik pomen stavka o pravici vseh narodov do svobodnega razvoja in o sodelovanju vseh narodov na temelju skupnih koristi. V tem stavku

je zapopaden cilj osi glede pravičnega miru in te besede obljubljajo za v bodoče vsem narodom svoboden razvoj v znamenju skupnega vzora svobode in napredka.

Tokio, 14. aprila. s. Ves japonski tisk se bavi s sestankom med Ducejem in Hitlerjem in poudarja velik pomen sestanka za nadaljnje vodstvo vojne. List »Asahi« močno poudarja trdno odločnost obeh velikih voditeljev, da bosta vse sile napela za doseg končne zmage, ki bo zagotovila Evropi in svetu dobo miru in pravice, kakršne človeška zgodovina še ne pozna. »Mainichi« poudarja, da ima sestanek razen velikega pomena za vodstvo vojne tudi enak pomen v gospodarskem pogledu, kajti zmaga držav trojne zveze bo zagotovila sodelovanje vseh narodov na temelju njihovih skupnih koristi in bo dovedla do pravične udeležbe pri gospodarskih zakladih sveta.

Pariz, 14. aprila. s. Sestanek med Mussolinijem in Hitlerjem in njega velik pomen je predmet komentarjev v francoskih listih »Petit Parisien«, »Matin de France«, »Cris du peuple« in drugih. »Petit Parisien« piše, da pomeni sestanki med Hitlerjem in Mussolinijem vedno dogodke velikega pomena in so v preteklosti vselej bili napovedovalci velikih dogodkov in predigra pomembnih preobratov. Ni ga razloga, da bi si kaj drugega mogli misliti tudi zdaj. Misel, da so ameriški cilji Evropi nevarni tako kakor sovjetski imperializem, prevaja ves tvorni del uradnega poročila. List »La France socialiste« razpravlja o končnih vojnih ciljih po italijansko-nemškem uradnem poročilu in pravi, da se Evropa lahko ustvari in se bo ustvarila. List »Cris du peuple« pravi, da je po zamegljenosti, zmedbi, strahu in kritiki, katero je sprožilo Edenovo potovanje v Washington, lahko doumeti pomen sklepov, ki so bili objavljeni po razgovorih med Ducejem in Hitlerjem. »Matin« vabi Francoze, naj primerjajo uradno poročilo o tem zgodovinskem sestanku

s poročilom o razgovorih ministra Edena v Washingtonu. Nikoli ni nobeno angleško-ameriško poročilo niti z besedo omenjalo evropske omike, nikoli ni govorilo o pravičarjih narodov in njihovem svobodnem razvoju, še manj pa o sodelovanju vseh narodov. Tako je torej pot jasno označena. Na eni strani se bori vsa Evropa brez razlike med malimi in velikimi državami, na drugi strani pa so tatinski narodi in krvela divjaških tolpi, ki stremijo le za ropom in plenjenjem. Sleherni poslej lahko določijo, kje mu je mesto in lahko izbirajo.

Poglavnikova zahvala Duceju

Rim, 14. aprila. s. Duce je iz Zagreba prejel naslednjo brzjoavko:

»Duce! Sprejmite, prosim Vas, izraze moje najtoplejše zahvale za čustva tovariške ljubezni, ki ste mi jih izkazali ob drugi obletnici hrvaške državne osvoboditve. V globoki hvaležnosti se spominjam pomoči, ki ste jo Vi, Duce, tako veličastno nudili hrvaškemu narodu v dolgem boju za osvoboditev, in ki jo Vi, Vaša vlada in Vaše hrabre čete dajejo Nezavisni Hrvaški Državi pri obnovitvenem delu. Ustaška Hrvaška stopa v tretje leto svojega nacionalnega življenja, ki je neločljivo povezano z zavezniško in prijateljsko fašistično Italijo.« Ante Pavelić.

Ducejev prispevek italijanski Akademiji

Rim, 14. aprila. s. Duce je sprejel predsednika italijanske Akademije, ki mu je poročal o njenem množičnem delovanju. Duce je hotel zopet dokazati, kako mu je ta najvišja kulturna ustanova pri srcu, in je sklenil dati Akademiji na razpolago znesek 300.000 lir, ki naj se podeli v obliki treh nagrad po 100.000 lir tistim, ki bi napisali pomembne zgodovinske in politične razprave.

Angleško-ameriški pomorski načrt — na papirju

Berlin, 14. aprila. s. Nova izdaja nemškega mornariškega zbornika »Nautilus«, ki je izšla pod pokroviteljstvom vrhovnega poveljstva nemških oboroženih sil in jo je uredil admiral Gottfried Hansen, vsebuje zanimivo poglavje pod naslovom »Razvoj izdelovanja ladij med vojno v tujini«. Sestavek, ki ga je napisal pomorski strokovnjak, do deljen nemški mornarici, navaja vse znanstvenoteknične podatke, da bi omogočil pravilno sodbo, utemeljeno za dejstva, o pomorskih vprašanjih, ki so tako odločilne važnosti za zmagoviti konec sedanje vojne. Poglavje dokazuje na primer, da je precej števil, ki jih je navedel angleško-ameriški pomorski načrt, samo na papirju, to pa zlasti zaradi pomanjkanja delovnih moči in surovin. »Nautilus« piše dalje, da so se stroški za izdelavo trolejskih ladij v vrstah v primeri s tistimi pred vojno dvignili najmanj za 300 odstotkov.

Boljševiški jud se ogreva za popolno uničenje Evrope

Lizbona, 14. aprila. s. V Angliji in v Združenih državah so objavili knjigo boljševiškega juda Ilje Ehrenburga, ki ima naslov »Trust za uničenje Evrope«. Velja navesti nekaj odlomkov, da bodo lahko vsi videli, kakšne namene ima judovstvo, ki vodi vse kapitalizem in boljševizem. Tole piše na primer Ehrenburg dobesedno: »Evropa mora izginiti. Več desetih metrov visoki oklepni krumirji po berlinskih ulicah ter brez usmiljenja stro hiše, moške, ženske in otroke. V Kopenhagenu ni niti eden ostal živ. V Stockholmu vlada rajska mir. Medtem ko se oblaki plina dvigajo nad Parizom, se prebivalstvo zateka v podzemne železnice, toda vse je zaman. Pariz in vsa Francija kraka. Dovolj je leto dni za uničenje vse celine z njenimi 135 milijoni prebivalcev. Drugi evropski narodi, ki se jim bo posrečilo uiti našim oklepnikom, plinu in metalnem ognju, bodo poslani v Sibirijo. — torej ne samo Nemci — saj bodo morali delati kot sužnji v premogovnikih.«

Vesti 14. aprila

Dunajska potresna opazovalnica je zabeležila pol ure trajajoče potresne sunke v oddaljenosti 11.000 kilometrov. Potres je bil najbrž ob zahodni obali Južne Amerike.

Angleški tednik »Illustrated London News« objavlja članek proti tistim, ki zahtevajo vdor v Evropo. Članek pravi, da nasprotujejo izkrcanju naslednji razlogi: 1. osne sile, ki se jim je pridružilo domače prebivalstvo; 2. v Evropi ni mogoče vdreti po najbližji poti; 3. za vdor v Evropo so potrebni veliki sovjetski uspehi, predvsem pa oslabitev osnih sil; 4. ta poskus bi bil zelo tvegan in bi zahteval velikeanske žrtve.

V Bratislavi bo posvetovanje zastopnikov Italije, Slovaške in Madžarske glede ureditve raznih vprašanj, ki se nanašajo na železniški promet med temi državami.

Nemški lovci za podmornice so na Sredozemskem morju zadnjih štirinajst dni potopili 7 nasprotnikovih podmornic.

Ruski pisatelj Ilja Ehrenburg kliče v sovjetskem listu »Pravda« zavezničke na pomoč in pravi, da so sovjetske izgube tako ogromne, kakršnih še nobena vojska na svetu ni pretrpela.

Pot, po kateri hodimo in po kateri bomo še nadalje hodili, ni slučajna, je dejal bolgarski finančni minister Božilov na političnem zborovanju v Dobriču, ko je razlagal bolgarsko zunanjo politiko od leta 1918. dalje.

Švedski glas o sestanku med Mussolinijem in Hitlerjem

Stockholm, 14. aprila. s. Rimski dopisnik lista »Dagenbladet« povzema v svojem dopisu poročilo italijanskega tiska o srečanju Mussolinija s Hitlerjem ter zaključuje, da je Italija prav mirna in z neomajnim zaupanjem gleda v bodočnost. Dopisnik pravi, da so bili pogovori med obema voditeljema tajni in da so obravnavali strategijo osi v prihodnjih mesecih. Ni dvoma, — tako pravi pisec — da sta se največ pogovarjala o velikih vlogi, ki jo bo imela Italija v bodočih dogodkih. Zato se mi zdi nevarno za zavezničke, če bi se predali varljivi misli, češ da bodo sile osi morale omejiti silo svojih vojnih nastopov. Mislim, da bo ravno narobe. Pričakovati je, da bosta Italija in Nemčija postotirili njuni sili s polno mobilizacijo vseh njihovih moči.

Novi veliki japonski uspehi

Tokio, 14. aprila. s. Glavni cesarski stan je včeraj objavil, da so mornariške letalske skupine 11. aprila napadle nasprotno ladjo in letala v Zlatem zalivu (Nova Gvineja) ter potopile tri prevozne ladje in en rušilec. Vrh tega so sestrelile 21 nasprotnih lovcev in prizadele hudo škodo mnogim vojnim ladjam majhne tonaže.

Japonske izgube znašajo šest letal, ki so se namenoma vrgla na sovražne cilje. Poročilo dostavlja, da so letala cesarske mornarice 12. aprila napadla letališča in nasprotno ladjo v Port Moresbyju ter potopile eno prevozno ladjo in zbile 28 strojev. Več drugih velikih letal in 10 manjših strojev je bilo uničenih na tleh. Številno vojaške naprave ter več ko 20 vojaškin je bilo porušenih. Japonske izgube na tem odseku znašajo 5 letal, ki so se namenoma spustila na sovražne cilje.

Tokio, 14. aprila. s. Japonski vladni glasnik Hori je včeraj izjavil tole: »Zadnje japonske zmage na odseku pri Salomonih in ob indijsko-birmanški meji ponovno dokazujejo neomajno trdnost japonskih postojank v vojni za veliko vzhodno Azijo. Naj se naši nasprotniki še toliko trudijo, da bi začeli z njihovo »veliko ofenzivo« na Tihem morju in spet osvojili Birmanijo, uspeh bo znan že vnaprej: sleherni poskus se bo končal s porazom.« Hori je nato navajal članek avstralskega dopisnika londonskega lista »Daily Herald« od dne 24. marca. »Japonci«, pravi dopis, »venomer ojačujejo svoje postojanke na južnem Tihem morju. Japonska venomer izpostavlja del svojega trgovskega brodogradništvu nasprotnikovim napadom, za večje nastope pa ima pripravljeno svojo vojno mornarico, ki je skoraj nedotaknjena. Ko bo deževna doba pri kraju, bo imel Mac Arthur čimdalje večje težave.« — »Na ta dopis posebej opozarjam,« je nadaljeval Hori, »da bi našim sovražnikom pokazal, kako prazni so njihovi upi, da bi kdaj mogli vdreti v naše obrambne ali napadalne postojanke. Kaže, da naši nasprotniki hudo radi objavljajo zmage, ki jih nikjer ni in ki se jim ne bodo nikoli posrešile. Naj mirno nadaljujejo s takim poročanjem. Naposled pa bo prišel dan, ko se bodo prebudili ter se znašli v mnogo boljšem svetu, kakor pa bi ga najboljši njihovi poveljniki večaki znali ustvariti.«

Podmornice — odločilno orožje v letu 1943

Buenos Aires, 14. aprila. s. Ameriški list »San Francisco Chronicle« razpravlja o zbiranju številnih cenih podmornic na Atlantiku ter pravi med drugim: »Ta atlantska bitka bo morda odločilni boj v letu 1943. In vsa druga bojišča bodo odvisna od njegovega izida.«

Družba špekulantov in verižnikov prijeta ter ovadena vojaškemu sodišču

Tiskovni urad Vis. komisariata sporoča: Po skrbni preiskavi, ki jo je vodil poseben oddelek kr. finančne straže v Ljubljani, so naslednje osebe bile prijete in bodo ovadene vojaškemu sodišču kot nakopičevalci in verižniki z živežem ter industrijskim blagom, podvrženim oddaji ali kontingentaciji:

Cekada Andrej, sin Ivana in Marije Urbas, rojen 3. II. 1887 v Ivanjem selu, trgovec, stanujoč v Ljubljani, Sv. Petra cesta 16.

Jakil Emil, sin pok. Franca in Kristine Faganell, rojen 28. X. 1903 v Rupi, trgovec, stanujoč v Ljubljani, Prisojna ulica 1.

Jakil Marko, sin pok. Franca in Kristine Faganell, rojen 27. II. 1897 v Polju (Gorizia), strojar, stanujoč v Založu št. 55.

Vončina Julij, sin Antona in Ane Kovačič, rojen 22. IV. 1910 v Ječjem vrhu, trgovec, stanujoč v Ljubljani, Pražakova 12.

Novak Jernej, sin Jerneja in Marije Knap, rojen 22. VIII. 1898 v Svibnem, vratar, stanujoč v Ljubljani, Miklošičeva 20.

Čuček Stane, sin Jožefa in Marije Mlinar, rojen 21. VIII. 1903 v Podsredi, trgovec z go-bami, stanujoč v Ljubljani, Vodnikov trg 4.

Smrekar Lenart, sin Antona in Jožefe Hrovat, rojen 7. II. 1896 v Kroplj, mesar, stanujoč v Vevčah 19.

Preiskava se nadaljuje zaradi popolne ugo-tovitve drugih krivcev, zapletenih v temne posle.

Novica o aretaciji sedem nakopičevalcev in verižnikov, med katerimi so znane osebe iz me-ščanskih krogov, je vzbudila v mestu zadoščenje, ker pomeni nov dokaz za strogost, s katero pri-stojne oblasti izvajajo navodila Visokega komi-sarja, da je treba zatreti sleherni poskus in vsa-ko vrsto zlorab, posebej pa še tiste, ki gredo na račun prehrane vsega prebivalstva in pravilne razdelitve industrijskih izdelkov. Brez dvoma je prebivalstvo soglasno v tem, da pomeni ta brez-obzirna strogost pravo poročilo za varstvo koristi vsega ljudstva. Istočasno je ta dogodek izpričal, da so se našli tudi med trgovstvom nepošteni ljudje, celo takšni, ki so denarno dobro oskrblje-ni in bi se prav za prav nikdar ne smeli spu-ščati v take posle, in so poskušali izveličati velike dobičke iz sedanjega posebnega stanja in z odo-govajanjem živil in surovin iz splošne porabe ho-teli veržiti, seveda na račun manj imovitega pre-bivalstva. Trda kazen, ki jo bodo imenovani krši-telji škodljivi nedvomno prešli, bodi strogo opo-min za vse tiste, ki mislijo, da lahko izgrajajo vojne zakone in verižijo na račun svojih sona-rodnikov. Do tistih, ki v teh časih skušajo živet i in kopičiti dobičke na račun prebivalstva, nika-kor ni mogoče biti milosten ali usmiljen. Zato naj poslej vsakdo brezobzirno naznani vsakogar, ki se v takšne posle spušča, kajli le na ta način bo mogoče ljudstvu zagotoviti tisto, kar mu pri-pada.

Partizani likvidirajo tudi svoje soborce

Zgovoren primer, kako se izvajajo navodila, da morajo biti iztrebljeni vsi, ki niso 100% komunisti

Tisti, ki se ponašajo, da s svojimi roparskimi pohodi in umori po naši zemlji prinašajo ljudstvu svobodo, so spet »osvobodilci« dva svoja pajdaša. 14. t. m. se je javil edini pri Sv. Lenartu Cerne Ivan iz Zavogljaja, ki je bil skoraj leto dni med to-pami. Že na obrazu se mu je videlo, kako hudo utrujen in slab je. Kmalu je povedal, da je bil ra-njen, nato pa je začel pripovedovati zgodbo, ki epet v novem primeru kaže, kako ravna partizanski kolovodje s svojimi tovariši. Takole je pripovedoval:

»Ko smo odhajali lani tovariša Buben Adolf in njegov brat Franci ter jaz v hrib, nas je vodil v taborišče sloviti terenski komunist Muzga Rudolf, ki je bil ubit 26. marca letos. Od tu naprej so nas poslali okrog 20 po številu na Kočevsko. Ob ita-lijanski ofenzivi smo bili skoraj vsi razpršeni, zato sem prišel takrat domov in bil dodeljen s tovari-šema obveščevalni službi. Opazovališče smo imeli v hribu nad Sostrim, kjer smo bili — brez orožja —

do enoči. Ko smo sedeli tudi snoči (12. aprila) na tem kraju, so nas presenetili trije tovariši, — par-tizani — v katerih smo spoznali kolovodjo Cezarja Egidija s psevdonomim Stefan, Oevirka Hinka iz Vevč in Močilnikarja Viktorja iz Kašlja s psevdonomim Danilo. Kolovodja Stefan nam je takoj pri-šel pripovedovati o nujni potrebi novih ljudi na Dolenjskem, kjer so izgubili izredno mnogo tova-rišev. Ukazal nam je, naj gremo z njim, toda v tem trenutku je že stopil za brata Buben in ju na me-stu ustrelil s pištolo. Obležala sta v krvi. Padel je tudi strel proti meni, me lahko ranil v glavo, za-čutil sem še eno kroglo, ki mi je predrla roko, toda bil sem še toliko priseben, da sem tekel in tekel. Takoj so začeli streljati za mano s puško, toda sreča mi je bila mila in sem se rešil smrti.

Še istega dne so se napotili domačini od Sve-tega Lenarta po točnem opisu na kraj umora in, našli žrtvi. Odpeljali so ju k Sv. Lenartu.

Fajfar Tone-Gašper Jeraj ubit

Ljubljana, 14. aprila.

Počasi se odkrivajo vse podrobnosti o žrtvah, ki so jih roparske tolpe utrpele pri svojih roparskih pohodih v Suhi Krajini. Sedaj so tamkajšnji domačini iz Korinja ugotovili, da je padel pri teh pohodih ožji član vodstva partizanskih roparskih tolp bivši urednik »Delavske Pravice« Fajfar Tone s popačenim imenom »Gašper Jeraj«, ki se je pod-pisoval tudi na partizanskih bonih, ki jih je izda-l ubožnemu ljudstvu za razne »rekvizicije« in nabavke. Pokopan je v Korinju. Z njim je poko-pana tudi neka partizanka Francka iz Ljubljane.

Na Mokrcu je zgorelo glavno partizansko taborišče

Izhodišče večine roparskih pohodov po naši zemlji je bilo do sedaj glavno taborišče parti-zanskih roparskih skupin za Sv. Ahacem pod Mokrcem. Dolgo časa so se partizanski kolovod-je skrivali v tem zelo prikritem in varnem ta-borišču, pošiljali od tod po vsej pokrajini ro-parje in morilce, da so kradli, ropali in požigali slovenske domove ter morili najboljše sinove, očete ter celo dekleta, matere in otroke. Sedaj je uničeno tudi to taborišče. Pred dnevi so pre-gnali iz tega taborišča vsa partizanska drhal in zažgali 80 lesenih barak, ki so bile maskirane tako, da so jih opazili, šele ko so se približali taborišču in zavonjali dim. V taborišču so našli še nekaj ubite živine, roparji pa so med tem časom že izginili v temni gozdi.

Tokrat so ujeti tudi okrog 150 glav živine, ki so jih »osvobodilci« partizanske roparske tolpe odpeljale revnemu ljudstvu iz Suhe kra-jine, tako da je sedaj brez živine in ne more obdelovati niti njiv.

Roka pravice je zanesljiva

Ljubljana, 14. aprila.

V noči od ponedeljka na torek, 12. aprila zvečer je patrula ustrelila na begu Grud-nika Rudolfa iz Dravclj, ki so ga prijeli že lani, nato pa izpustili. Pri ofenzivi na Klučju je bil ujet glavni kolovodja dolo-mitskih roparskih skupin Rihar Franc s

Dnevi pasijonskih predstav »V času obiska-nja« bodo:

- 14. aprila, sreda ob 18.30: Red »Sreda«.
- 16. aprila, petek ob 18.30: Red »A«.
- 17. aprila, sobota ob 18.30: Izven.
- 18. aprila, nedelja ob 15. Izven.
- 19. aprila, ponedeljek: zaprto.
- 20. aprila, torek ob 18.30: Red »Torek«.
- 21. aprila, sreda ob 18.30: Red »Be«.
- 22. aprila, vel. četrtek ob 18.30: Izven.
- 23. aprila, vel. petek ob 15. Izven.
- 24. aprila, vel. sobota: zaprto.
- 25. aprila, vel. nedelja ob 15: Izven.
- 26. aprila, velikon. ponedeljek ob 18.30: Izven.

Che cos'è la tattica "A BRANCHI"?

Allorchè le navi commerciali nemiche si riuniscono in grandi convogli per godere della sicurezza del gregge, si lanciano, contro di esse, i sottomarini, "Lupi del Mare". Questa recentissima tattica che ha ottenuto strepitosi successi, viene descritta in un interessante articolo con disegni illustrativi, nell'ultima edizione di SIGNAL

È in vendita l'edizione italo-tedesca di SIGNAL No 7. La moderna rivista illustrata che si fa apprezzare per i suoi servizi d'informazione. 40 pagine, di cui 8 a colori. In vendita ovunque a L.3.—.

Kaj je taktika „V TROPIH“?

Ko se neprijateljske trgovske ladje združijo v velikih konvojih, da bi uživale varnost črede, se zaženejo proti njim podmornice, "morski volkovi". Ta najnovejša taktika, ki je doživela velikanski uspeh, je opisana v zanimivem članku, opremljenem z risbami, v poslednji izdaji lista SIGNAL

Na prodaj je italijansko-nemška izdaja lista SIGNAL Stev. 7, moderna ilustrirana revija, ki e cenjena zavoje svoje obveščevalne službe 40 strani, od teh 8 z barvanimi risbami. Dobite jo povsod za 8 lire.

Odobritev sindikalnih prispevkov delodajalcev za leto 1943

Člen 1. Odobrujejo se in se izrekajo za iz-vršne redni in izredni sindikalni prispevki delo-dajalcev Ljubljanske pokrajine za leto 1943, kakor jih je sklenil dne 14. decembra 1942-XXI izvršilni odbor Pokrajinske zveze delodajalcev, katerega je v to pooblastil Zvezin svet.

Člen 2. Znesek prispevka, ki ga morajo pla-čati industriji ter denarni in zavarovalni za-vodi, se priobči zavezanecem prizadetih združenj s priporočenim pismom in se prispevki plaču-jejo neposredno pri teh združenjih.

Po strokah in krajih določene prispevke, ki jih morajo plačati obrtniki, sporoči le-tem in jih pobere od njih Poštna hranilnica.

Prav tako sporoči in pobere Poštna hra-nilnica prispevke posameznih trgovcev.

Člen 3. Ča člane gostinskega sindikata, ki točijo vino v mestu Ljubljani, se odobruje pri-spevek po 0,10 lir za vsak liter vina, ki ga uvo-zijo. Ta prispevek, določen po polovici gostil-ničarski bolniški blaginji, po drugi polovici pa Zdrženju trgovcev — gostinskemu sindikatu, se pobira hkrati z občinsko trošarino in se ne sme prevažati na potrošnika.

Člen 4. Prispevek članov sindikata bišnih posestnikov znaša 0,4% osnove za odmero zgra-darine, t. j. davčne osnove, zmanjšane za od-bitke po predpisih zakona o zgradarini. Pri-spevek pobirajo davčne uprave hkrati z izter-javo zgradarine.

Člen 5. Redni prispevek kmetovalcev se-stoji iz 12% ne določene na zemljiški davek.

Za tekoče leto se odobruje tudi izredni prispevek po 0,50 lir za vsak hektar zemljišča, zavezanega zemljiškemu davku.

Obojne prispevke pobirajo davčni uradi ob izterjavi zemljiškega davka.

Člen 6. Zoper predpis prispevkov je dopust-na v 15 dneh po obvestitvi pritožba na pred-sednika Pokrajinske zveze delodajalcev. Pred-sednik odloči, ko je zaslišal izvršilni odbor.

Zoper odločbo predsednika je dopustna na-daljnja pritožba na Visokega komisarja v 15 dneh od dneva obvestitve.

Zoper odločbe Visokega komisarja ni več pritožbe.

Odločba o pritožbi se priobči prizadeti stranki s priporočenim pismom v enem mesecu od dne, ko je bila pritožba vložena.

Člen 7. Zamudnim plačnikom se zaračunajo zakonite obresti in se dolgovani prispevki iz-terjajo kakor neposredni davki po seznamih, ki so bili izrečeni za izvršne.

Nakazovanje usnja čevljarjem

Pokrajinski svet korporacij bo za mesec april t. l. nakazoval usnje ljubljanskim čevljar-jem le do 20. t. m. Po tem dnevu dobe do konca tekočega meseca nakazila samo čevljarji, ki stanujejo izven Ljubljane. Vsak čevljar do-bi nakazano usnje samo za mojstra. Za pomoč-nike sme Pokrajinski svet nakazati usnje le onim mojstrom, ki z zadnjim plačilnim nalo-gom zavoda za socialno zavarovanje dokažejo, koliko so imeli v preteklem mesecu dejansko zaposlenih pomočnikov, ki so delali v strovi-delavnici, ne pa na svojem domu. Končno se opozarjajo vsi čevljarji, da je prepovedano izvrševati dela osebam, ki stanujejo v krajih, ki niso pod kontrolo italijanskih oboroženih sil.

Mladina in šolstvo na Spodnjem Štajerskem. Po podatkih v nedeljskem »Völkischer Beobachter« je v organizaciji nemške mladine na Spodnjem Štajerskem vsega skupaj 300 ljudskih šol s 85.519 učenci in učenkami. Dalje je na Spodnjem Štajerskem (26 glavnih šol (meščanskih) in dve pomožni šoli. Na vseh teh je 1073 učnih moči. Med drugim šolstvom je treba omeniti šest višjih šol (srednje šole ali gimnazije) tri učiteljske, državna, gospo-darska srednja šola, dve kmetijski šoli, 15 obrt-niških poklicnih šol, 8 poljedelskih zimskih šol, 7 kmetijskih strokovnih in vinčarskih šol, 5 okrož-nih glasbenih in 7 krajevnih glasbenih šol.

Albansko gospodarstvo se je zadnja leta močno razmahnilo

Petrolej je daleč najmočnejši činilec v državnem gospodarstvu

Leta 1918 je prišlo v Albanijo od prvih vrtanj in iskanja petroleja. Blizu Zelenike so poskusi rodili uspeh in s tem dejstvom je v zgodovino Albanije vstopil nov činilec, ki je dal smer vsem poznejšim dogodkom. Okrog leta 1925 so tudi druge evropske sile, ki so na vse strani metale oči, da bi dobile v svoje roke vse petrolejske vrelce, začele poželjivo stegati roke po Albaniji. Tako je postala mlada alban-ska država premnogokrat središče pozornosti, čeravno si tega sama največkrat ni želela. Ve-liko angleške in ameriške petrolejske družbe so se potegovala za petrolejske koncesije v Albaniji. Če so videle, da jim načrti ne uspe-vajo, kakor so pričakovale, se niso ustrašile sredstev, ki so jih porabljale za take posle tudi v drugih državah: notranji nemiri. Jasno je, da sprito tega tekmovalja Italija, ki je vedno kazala veliko zanimanje za svojo čezmorsko sosodo iz gospodarskih in vojaških ozirov, ni mogla ostati le miren gledalec. Razen teh nag-uj je Italija kazala tudi voljo, da bi Albaniji pomagala iz notranjih stisk in jo spravila na raven ostalih evropskih držav s tem, da bi ji pomagala do gospodarskega in političnega na-predka. Šele l. 1939 je Italija zavzela takšno mesto v Albaniji, kakor so ji narekovali vo-jaske in gospodarski momenti.

Prva potreba po italijanski zasedbi je bila, da dobi Albanija primerno prometno mre-žo. Danes je nekaj železnic in večjih cest že gotovih. To je le del načrtov, ki jih ima Italija pri ustvarjanju dobrih zvez z Balkanom in prek Balkana. Sedaj se pojavljajo načrti za

Razpored delovnih tekem

Ob zaključku prijavljanja objavlja vodstvo de-lovnih tekem naslednji razpored tekem:

V nedeljo, dne 18. aprila ob osmih: Natečaj za krznarje bo pri trvdki Rot, Mestni trg 5. Natečaj za modistinje pri trvdki Šedej, Prešernova ulica 23.

Natečaj za pletilje pri trvdki Lozar, Rimska c. 21 a. V sredo, dne 21. aprila ob osmih: Natečaj za slaštitarje pri trvdki Pelicon, Wolfova ulica 14.

V nedeljo, dne 2. maja ob osmih: Natečaj za pomočnike moške oblačilne stroke pri Pokrajinski delavski zvezi, Miklošičeva 22.

Natečaj za izdelovalke sraj v tehnični šoli, Ašker-čeva ulica.

Natečaj za vezilje v tehnični šoli, Aškerčeva ulica. V nedeljo, dne 2. maja ob dveh popoldne.

Natečaj za pomočnike v tekstilnih trgovinah pri Pokrajinski delavski zvezi, Miklošičeva 22.

V nedeljo, 9. maja ob osmih. Natečaj za delavce v lesni trgovini v tehnični šoli, Aškerčeva ulica.

Natečaj za šivilje v tehnični šoli, Aškerčeva ulica. Natečaj za lasničarke v rokodelski šoli, Selenbur-gova ulica 6.

Natečaj za pomočnice v trgovinah s tekstilnimi iz-delki, s perilom in žensko obleko pri Pokra-jinski delavski zvezi, Miklošičeva 22.

Člani komisij in tekmovalci morajo biti točno na določenem mestu.

Izredni občinski komisar v Mozlju

Fašist Carli Vittorio je imenovan od Visokega Komisarja za izrednega komisarja v občini Mozelj pri Kočevju.

Zaplemba premožnja upornika Pristavca Jakoba

Zaplenjeno je vse premoženje Pristavca Jakoba, sina Franca in Marije Subadolnik, ro-jenega 14. marca 1903 v Podpeču. Premoženje gre v prid Zavodu za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini. Ukrep ima vse običaj-ne posledice, ki so v zvezi z zaplenbo.

»SLOVENSKI DOM«

bo začel priobčevati

v ponedeljek 19. aprila

dva nova podlistka

in sicer četrti roman iz kriminalnih zgodb S. S. Van Dinea, ki so bile pri naših bralcih deležne tako velikega zanimanja.

Roman ima naslov:

»Boginja maščevanja«

Skrivnostna in napeta vsebina je zajeta iz čudnega sveta zbiralcev egipčanskih starin ter raziskovalcev faraonskih grobov

★

Drugi listek je delo Conrada Richterja

»Planjava«

Povest z ameriških prerij. — Ne zamudite te prilike. Naročite in berite

»SLOVENSKI DOM«

DRVARKA MARIJA

TOMAZIČ JOŽE BERANEK JOŽE

83.

Čez belo planino so še vedno brneli romarski zvonovi, ki so prišli iz stolpnih lin Marijine božje poti v drvariji: zimski gozd, nad njim sivo nebo, vse, prav vse je bilo polno njihovih srebrnih glasov: »Pastirček, nikar!«

»Nikar ne obljubi!« mu je zvenelo v ušesih, da je omahoval ves zmeden.

»Kaj še premissi?« Pomisli, srečo in bogastvo dobiš! ga je motil in zavajal zeleni zlodej. Iz svojega žepa je zdajci potegnil prgišče samih zlatnikov in jih začudenemu pastirčku pomolil pod nos.

»Le poglej, kako se svetijo!«

Pastirček, ki še nikoli ni videl sploh nikakega denarja ter mu ni vedel niti imena ne cene, se je vanje zagledal in zastrmel: zlat blesk mu je bil na moč všeč.

84.

Stegnil je ročico proti zlodejavi dlani, polni samega suhega zlata in vprašal:

»Kaj je to? Sreča? Bogastvo?« To bi bil rad doznal.

»Nisem mislil, da si še tako neumen in nor! — To so vendar zlatniki, s katerimi si lahko kupiš vse: dom na planini, zemljo, žival in ljudi. Vse, prav vse si lahko kupiš, če imaš denar, to se pravi, zlatnike. Svet ceni človeka po bogastvu, a ne po poštenju. Cenjen boš postal tudi ti, iz ubogega pastirja bogataš, ugleden mož! Zato obljubi in priliko izrabi!«

Drvar Marija je trkal, in trkal je na njegov srček tako dolgo, da je slišal njegov svareči klic. Odloči se, rekoč:

»Zdaj nič ne obljubim, morda kdaj pozneje, če mi bo Drvarka Marija dovolila!«

Zlodej se je skremžil, zastokal in izginil.

Šport

Ljubljanski atleti

bodo tekmovali 18. t. m. v teku čez drn in strn. — Rok za prijavo do petka.

Prva letošnja lahkoatletika prireditev bo prihodnjo nedeljo ob 10 dopoldne na igrišču Hermesa. Nastopili bodo tekači vseh razredov in se potegovali za naslov pokrajinskega prvaka v teku čez drn in strn. Zagotovljen je nastop članov Ilirije, Planine in Hermesa, tem pa se bodo pridružili še drugi, saj pomenijo teki v naravi tako odlično preizkušnjo telesne zmogljivosti za vse športnike.

Z ozirom na to, da bo to prvi letošnji nastop atletov, je določila lahkoatletika zveza primerno dolžino proge, ki bo znašala 3500 m in bo potekala v okviru Hermesovega igrišča v Šiški. Posebno veljavo je dal prireditvi tudi CONI, ki je razpisal pokal za najboljšo moštvo. Mikavna nagrada bo brez dvoma vzpodbudila ljubljanska atletika društva, da bodo poslala na prvo preizkušnjo atletov številne ekipe najboljših tekačev. Opozorjamo društva, da traja rok za prijavo samo do petka do 18. ure. Obenem s prijavo je treba vplačati po 1 liro prijavnine za vsakega atleta.

Sportne vesti

Prihodnjo nedeljo bodo nadaljevali s tekami v domačem nogometnem prvenstvu. Tokrat bo priporočil borb za točke igrači SK Hermesa. V drugorazredni prvenstveni tekmi se bosta pomerili enajstletniki Mladice in Zabajka. Skoraj ni mogoče reči kaj drugega, kot da bo zmaga Mladice in si pripisala prve dve točki v prvenstvenem tekmovalju.

V tekmi med Hermesom in Tobačno tovarno bomo pričeli lepe in napete borbe. Oba kluba sta borbena, vendar je Hermesova enajstletnica mnogo bolj tehnično podkovana in ima dolgoletno rutino,

tako da tudi tukaj predvidevamo Hermesovo zmago. Vsekakor pa bo tekma lepa in borbena, saj se moštvo Tobačne tovarne ne bo dalo kar tako.

Tudi v spodnještajerskem okrožju so preteklo nedeljo začeli s prvenstvenim nogometnim tekmovaljem. Od ostalih tekem naj omenimo le zmago Celjanov nad graškimi poštarji. Tekma je bila v Celju in so kot rečeno zmagali domačini s 4:0. Gledalcev je bilo 800.

Mariiborska enajstletnica Zeleništarije je imela v nedeljo v gosteh igrarice iz Knittelfelda. Zmagali so domačini s 3:0 (2:0).

Graški Sturm je v nedeljo beležil lep uspeh v prvenstveni borbi proti dunajski Admiri. Tekma je ostala neodločena 2:2 in Sturm si je v dobro zapisal dragoceno točko. Sodil je Miesz.

Na 30 km dolgi progi so se zadnjo nedeljo pomerili štajerski cestni dirkači. Določeno progo je bilo treba prevoziti v 4 krogih po 7,5 km. Zmagal je Gradčan Vilefort, ki je dosegel 20 točk, drugi je bil Slovenjgračan Gregorčič s 13 točkami, šele na tretje mesto se je plasiral znani graški dirkač Streicher.

Vrvenje na živilskem trgu

Ljubljana, 14. aprila.

Tržni dan ob sredah je danes pokazal običajno vrvenje, ki vlada takrat, kadar je trg primerno založen z različnimi dobrinami. Veliko je povpraševanje po uvoženi glaynati solati. Tu in tam človek dobi kako glavico. Prihodnje dni je pričakovati večji dovoz te solate iz Gorizije. Danes je bil drugače trg primerno založen s cvetačo. Poleg nje je bilo precej uvožene čebule.

Na drugem zelenjadnem otoku je bila v prvi vrsti velika zaloga lepo očistenega motvilca, ki so ga gospodinjice že ob zgodnjih tržnih urah hitele kupovati, kajti spomladaj si človek rad privoži mnogo zelenjave, ki nam čisti kri. V tem pogledu je najboljši zdravilen regrat, ki

ga je bilo obilo naprodaj. Regrat nabirajo ženske na periferiji mesta po raznih travnikih, a tudi okolišanske kmetice ga dovajajo v velikih množinah na trg. Radič je bil v manjših zalogah na izbiro. Berivko pripeljejo na trg v prvi vrsti Trnovčanke in Krakovčanke. Berivka je bila kmalu vsa pokupljena.

Znatne množine pese so bile naprodaj po maksimalnih cenah. Poleg pese je bilo tudi precej očistene hrena. Vedno več je na trgu rdečih redkvic, ki je po lro šopek.

Na izbiro je bilo veliko raznih sadik. Nekateri prodajalke poskrbe, da so sadike lepo sortirane in zavite v papirnate vrečice. Cene sadikam so različne.

Da vlada na trgu vzoren red in disciplina, je glavna zasluga tržne policije, zlasti stražnikov, ki so bili ob kvesture dodeljeni za vzdrževanje reda na Vodnikovem trgu. Njih poslovanje traja vse ure dopoldne, ko vlada tržno vrvenje.

Ob semenišču so sedaj zelo obiskovane semenarice, ki marljivo skrbijo za vse vrste semen in skušajo zadovoljiti svoje kupovalce in kupovalke. Najbolj gredo v promet semena raznih solat, dalje semena kapusnic, veliko je povpraševanje po fižolu, grahu in pesi. Za semenski fižol so določene posebne cene, ki so nekoliko višje od maksimalnih cen za navaden fižol. Za grah za enkrat ni toliko povpraševanja kot za fižol. Sajanje graha je že skoraj ponehale. Prvi zgodnji grah je že visoko pognal na raznih gredah v mestu in okolici.

Danes je bilo na Cankarjevem nabrežju naprodaj veliko butar in oljnih vejic.

Razstava Rika Debeniaka v galeriji Obersnel je odprta vsak dan od 9—19, ne do 18, kakor je bilo pomotoma objavljeno.

Ljubljana

Koledar

Sreda, 14. aprila: Justin, mučenec; Domnica, devica in mučenica; Tiburcij, mučenec. Četrtek, 15. aprila: Helena, kraljica; Peter Gonzalez, opat; Bazilisa, mučenica.

Obvestila

Ljubljanski kvartet bo priredil svoj drugi komorni večer v letošnji sezoni v ponedeljek, dne 19. t. m., in izvajal ob tej priliki naslednji, nad vse zanimivi spored. Najprej je na vrsti skladba mladega slovenskega skladatelja Petriča, njegova Fuga v a-molu, nato Respighijev Kvartet, ki je eden najzanimivejših kvartetov sodobne italijanske literature. Nato sledi Mozartov Kvartet št. 6 v C-duru in komorni večer bo zaključen z znanim Čajkovskega Kvartetom op. 11 v D-duru. Za odlično izvedbo teh del jamčijo člani kvarteta: gg. Pfeifer, Dermelj, Šušteršič in Sedlbauer, ki uživajo dober sloves kot odlično komorno združenje naše sredine. Na koncert opozarjamo. Vrtil se bo v veliki filharmonični dvorani ob pol 8 zvečer. Predprodaja vstopnic od danes naprej v Knjižarni Glasbene Matice.

Posvetitev obrtnikov in trgovcev brezmadežnemu Sreču Marijinemu. Obrtniki in trgovci, pomočniki in sodrujci, vsi, ki delate v raznih gospodarskih podjetjih, za Vas vse bo duhovna obnova in priprava za posvetitev brezmadežnemu sreču Marijinemu v govorih za moške, ki bo v cerkvi Jezusovega Sreča na trgu Tabor: v soboto 17. aprila, v nedeljo 18. aprila, v ponedeljek 19. aprila in v torek 20. aprila. Pričetek govora bo vsak dan točno ob pol osmih zvečer. Glede časa in načina posvetitve bodo dobili udeleženci natančna pojasnila v govorih pri obnovi.

KINO MATICA

Predstave dnevno

ob 15., 17., 19-15 uri

Ob nedeljah in praznikih

ob 10-30, 15., 17., 19-15 uri

Velik koncert Glasbene Matice in simfoničnega orkestra bo na veliki četrtki, 22. t. m., v veliki unionski dvorani. Na tem koncertu bo krstna izvedba Tomčeve kantate za soli, zbor in orkester. Pod vodstvom ravnatelja Mirka Poliča bodo izvajali to delo altistka Franja Golobova, basist Julij Betetto, pevski zbor Glasbene Matice in simfonični orkester. Za koncert je izšla tudi programna knjižica, ki prinaša celotno besedilo Križevega poeta, ki ga je spesnila Vida Tauferjerova. Predprodaja se že vrši v knjižarni Glasbene Matice.

Franciškanska prosveta bo uprizorila v nedeljo, 18. aprila, ob 5 popoldne krasno igrano »Zupnik iz cvetočega vinograda«. Vstopnice dobite od četrtka dalje v trgovini Šfiligopj, Franciškanska ulica 1.

Trije domači koncerti bodo na sporedu jutrišnje VI. javne produkcije gojencev šole Glasbene Matice. Skupina gojencev bo izvajala prvi spored, ki nam prinaša klavirske skladbe, skladbe za violino in klavir, skladbe za ansambl in deklamacijo. Spet druga skupina izvaja svoj koncertni spored, kateremu se pridruži gojencev solopeskega oddelka. Tretji spored je poverjen za izvedbo novi skupini, v kateri dobimo poleg klaviristov in violinistov še oboista in ansambl violin. Podrobni spored je na razpolago v knjižarni Glasbene Matice. Produkcija bo jutri ob 18 v mali filharmonični dvorani. Naslednja produkcija pa v soboto ob istem času.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Sreda, 14. aprila, ob 18.30: »V času obiskanja«.

Red Sreda.

Četrtek, 15. aprila, ob 18.30: »Veliki mož«. Izven. Cene od 15 lir navzdol.

Petek, 16. aprila, ob 18.30: »V času obiskanja«.

Red A.

Sobota, 17. aprila, ob 18.30: »V času obiskanja«.

Izven. Cene od 20 lir navzdol.

Opera:

Sreda, 14. aprila, ob 18: »Madame Butterfly«.

Red B.

Četrtek, 15. aprila, ob 18: »Evgenij Onjegin«.

Red Četrtek.

Petek, 16. aprila, ob 18: »Sirota Marko«. »Obu- ti maček«. Prireditelj GILL-a.

Sobota, 17. aprila, ob 18: »Madame Butterfly«.

Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Opozorjamo na petkov popoldansko predstavo Goldonijeve komedije »Mirandolina«, katere začetek bo ob 15 in ki se bo vršila po zelo znižanih cenah od 12 lir navzdol. Naslovno vlogo bo igrala Mira Danilova.

Edgar Wallace:

62

Žabar s krinko

»Daj sem!« Ray mu je iztrgal kozarec, poln nekaj tekočine ter izpil ostane v dušku, kozarec pa vrge v svojo torbico. »Ah! — ta whisky pa ni po mojem okusu. Sploh mi ni mnogo za whisky! In nič ni težje, ko reči, da mi diši pijača, ko je pa v resnici ne morem niti trpeti.«

»Jaz mislim, da ga v začetku nihče ne mara, — isti primer je s paradizniki. V začetku se človeku gabiyo, ko pa se navadi nanje, mu diše in jih s slastjo uživa. Whisky pa je jako imenitnega okusa.«

Izpod na pol priprtih trepalnic je opazoval svojega sopotnika.

»In kam bova šla iz Gloucesta?« ga je vprašal.

»Iz Gloucestra? Nikamor! Tamkaj bova ostala en dan nato pa bova dobila nove obleke in se odpeljala domov.«

»Ali je to žudna ideja!« je rekel Ray Bennett, odprl oči in zehal. Ulegel se je v travo, podvil roke pod glavo in znova zehal.

»Ti — Lew — kdo pa je prav za prav žabar?«

Lew Brady je zlih ostanek pijače v travo in začepil steklenico.

»Hej, ti — vstani!« ga je poklical.

Na ta klic ni dobil nobenega odgovora.

»Vstani!«

Vzdihovaje se je Ray obrnil. Glavo je imel oprto na roko. Ni se več ganil.

V Lewu se je zbudila nenadna sumnja. Ali je morda mrtev? Lew je pri tej misli prebledel. Ta tako posrečeni prepri bi zadostoval, da bi ga osumili umora in zaprli. Vzel je steklenico iz žepa ter jo porinil v telovnikov žep svojega spečega tovariša. Nato je slišal neki šum. Ko se je obrnil, je videl, da ga je opazoval neki mož. Lew ga je pogledal ter odprl ustnice, da bi govoril, toda v tem je slišal: »Plop!«

Samo za hip je videl blisk strela, preden ga je zadela krogla. Poskusil je še enkrat, odprl usta, da bi še nekaj rekel in spet je zaslišal: »Plop!«

Lew Brady se je zvrnil mrtev na zemljo.

Neznanec je odstranil ublažilec zvoka s samokresa, šel k spečemu Rayu in mu porinil samokres v roko. Nato se je vrnil, obrnil truplo umorjenega in mu pogledal v lice. Odvzel mu je tri cigarete, ki jih je imel v naprsem žepu, si eno prižgal in vtaknil vžigalico pazljivo nazaj v škaflico. Imel je namreč prav rad dobre cigarete, zlasti pa tiste, ki niso bile njegove. Nato je

lepo mirno in počasi odšel po poti, po kateri je prišel. Dospel je do deželne ceste, kjer je že čakal nanj lep avtomobil.

V avtomobilu je sedel mlad človek, skrbno skrit za zavesami. Ustnice so mu visele navzdol, njegov pogled je bil steklen, oči uprte v neznano. Obleka, ki jo je nosil, mu ni dobro pristajala. Ovratnik mu je kar plesal okrog vratu.

»Ti poznaš ta kraj, Bil?«

»Da, gospod.« Glas je zvenel hri-pavo in mamljavo.

»Da, libbey Copse se imenuje!«

»Ti si pravkar usmrtil človeka. — Ustrelil si ga, kot si priznal v svoji izpovedi.«

Napol blazen mladenič je prikimal.

»Da, usmrtil sem ga, ker sem ga sovražil.« je rekel ubogljivo.

Žabar je prikimal ter se usedel za volan.

John Bennett se je sunkovito zbudil. Gledal je na vrvice izprožilca, ki jo je držal v roki. Začel jo je navijati. Nato je stopil h grmovju, kjer je skrli kamero in videl v svoje razočaranje, da mu je kazalo za dolžino filma kazalo, da je steklo dobrih tri sto metrov filma. Jezno je gledal na jazbino in kot v zasmeh se je prikazal črni jazbečev smrček.

S pestjo je pomahal proti luknji ter se napolnil po aparat. Ne daleč od poti je videl ležati dva moža na travi. Oba sta spala. Bila sta potepuha, kakor se

mu je zdelo. Vzel je aparat, si oblekel suknjič ter jo mahnil proti Leverstoku, kjer je nameraval še dobiti lokalni vlak, ki bi ga pripeljal spet v Bath. V Bathu pa je upal, da bo ujel london-ski brzovlak.

Medtem ko je sopeč pod težkim aparatom korakal po cesti, je računal škodo, ki mu je bila povzročena.

31.

Družba za kemične proizvode.

Elk je obljubil Gordonu, da bosta šla skupaj obedovat v njegov klub. Dick ga je čakal že več kakor dvajset minut čez dogovorjeni čas. Elk se tudi po telefonu ni oglasil. Po petindvajsetih minutah je vendar pridrvel.

»Moj Bog,« je sopesl in pogledal na stensko uro.

»Se malo nisem mislil, da je že tako pozno. Saj si moram res že enkrat kupiti uro!«

»Šla sta skupaj v obednico in Elku se je zdelo, da sta vstopila v cerkev. Taka svečana tišina je vladala v tem prostoru.«

»Kje pa ste se zadržali toliko časa, Elk?« ga je vprašal Dick.

»Sicer vas ne mislim kregati, ker niste prišli točno; toda kadar niste točno na mestu, sem vedno v skrbeh za vas, ker vem, da vas le kaj izrednega lahko zadrži od dogovorjenega sestanka.«

»Menj se ni nič pripetilo,« je dejal Elk in pokimal natakarku z ljubeznivim nasmeškom.

»Napravi sem le eno preiskavo v Gloucestru. Mislim sem, da gre za novo afero žabarjev, toda osebi, ki sta zamotani v to stvar, nimata žabarskega znaka.«

»O čem pa je stvar?«

»Eden se imenuje Fenan, to je mrlič.«

»Umor?«

»Da, vsaj tako mislim,« je rekel Elk in nadaljeval:

»Bil je že mrtev, ko so ga našli v libbey Copse. Njegovega tovariša smo zaprli. Bil je do nezvesti pijan. Kot se dozdeva, sta bila v Laverstocku ter sta se že prepirala v krčmi pri »Rdečem levu« ter začela tamkaj majhen pretep. O tem je bila obveščena policija, ki je naročila sosodnji, naj službujoči stražnik malo popazi na oba sumljivca, ko prideta v vas. Toda v naslednjo vas nista prišla. Takoj je bila poslana kolesarska obhodnica, da bi pogledala, kje sta; kajti v tej okolici so bili v zadnjem času izvršeni različni vlomi. — Carter — morilec je bil prepeljan v gloucestersko jetišnico. Ta slučaj je zelo preprost in policija v Gloucestru ni bila nič kaj zadovoljna, da se je krajevna policijska stražnica, v katere okolišje se je dogodil umor, obrnila na nas, čeprav je bila zadeva jasna in morilec najden ob žrtvi. Ta zločin je za deželno policijo vendarle pretrd oreh.«

Iz pisma Italijana, ki se je zdaj vrnil iz Vzhodne Afrike:

»Takšni so Angleži!

Tudi zaradi tega moramo zmagati!«

Nek Italijan, ki se je z zadnjim prevozom vrnil iz Vzhodne Afrike v domovino, je poslal nekemu rimskemu časopisu pismo, iz katerega je ta italijanski list posnel najpomembnejše in najzanimivejše stvari.

Mož, ki se je vrnil v domovino in čigar ime naj iz razumljivih razlogov ostane v tajnosti, je bil v Asmari. Ker je bil vojak, so ga Angleži prijeli in zaprli. Imeli so ga zaprtega v trdnjavi Baldissera, kjer je bil pod nadzorstvom domačinov, ki nimajo niti najmanjšega čuta za človeško postopanje. Pobrali so mu denar in dragocene stvari, ki jih je imel pri sebi. Ko so prišli do spoznanja, da je za vojsko nesposoben, so ga spustili na svobodo. Živel je pod angleško oblastjo v Asmari od aprila 1941 do novembra lanskega leta.

»Da bi Italijani vedeli,« je zapisal v svojem pismu, »za vse tiste poniževalne bolečine in za vse tisto kruto postopanje, ki smo ga bili priča ob prihodu tujih čet na naše ozemlje! Ni mogoče popisati bolečino, ki nas je navdajala, ko smo videli, kako korakajo v naše lastno mesto čete afriških domačinov, ki so se takoj vrgle na zatiranje, začele ropati in krasti vse, kar jim je prišlo pod roko, tudi svete stvari. Bilo je to ponižanje za nas, ponižanje, vredno največje žrtve.«

»Po šestih popoldne ne sme tam nihče več na cesto, in to traja do sedmih jutraj. Ni dovoljeno govoriti javno o čemer koli, kar bi spominjalo na domovino. Ko človek vidi, kako izhaja list, pisan na pol v tujem jeziku, na pol v italijanski, si zaželi takojšnje smrti. Ta časopis je poln zlobe in norčevanja iz naše vojske.«

»Bolje je pasti na bojišču ali pa — v slabšem primeru — umreti naravne smrti, kakor pa čakati v dolgih vrstah pred raznimi uradi, da ti izdajo kakršno koli listino. Vedno znova moraš dokazovati svoj lastni jaz, dokazovati moraš, da živiš. In potem neprenehoma doživljati strah, kdaj te bodo poslali v kakšno kon-

centracijsko taborišče v angleško-egiptovski Sudan ali pa kam v Južno Afriko!«

»Nikdar ne bi privoščil Italijanom,« dobesedno piše tisti Italijan v svojem pismu, »da bi jim Angleži dali »častno besedo« s kakšno listino, ki bi jo izdale britanske oblasti, potem pa jih odvedli kakor pse.«

»Štirikrat so me z mojo družino vred vrgli iz hiše. Kar štirikrat sem moral odstopiti svojo hišo Angležem in se naseliti v novih prostorih, vedno slabših.«

»In kaj je s šolami? Ukinjene so. Tako so vedno bolj naraščale tudi družinske skrbi in težave.«

»In cene? Marca 1940 je stal v Asmari par čevljev 170 do 180 lir, kilogram makaronov 5 do 6 lir, 1 kg kruha 2,50 do 3 lire, 1 kg mesa 30 lir, obleka 500 do 1000 lir. Po prihodu Angležev pa so vse te stvari postale petkrat dražje, kar sta zlasti občutila uradnik in ubogi delavec. Cena kruha je poskočila na 17,50 lir za kilogram, makaronov na 45, 50, 55 ali celo 60 lir! Par čevljev ni več stal le kakšnih 700, temveč že celih 2000 lir! Zakaj vse to?«

»Angleži so vedno in povsod računariji. Ali mar mislite, da niso računariji tudi tedaj, kadar zasedejo kakšno sovražno deželo? Da, tudi v tem primeru so računariji! Tako so »špekulirali« s tistimi, ki naj bi se vrnili v domovino. Ti so se morali primerno vpisati in dobiti nakaznice ter hitro — mudilo se je namreč — prodati vse, ker so se zavedali, da ne bodo mogli odpeljati s seboj v Italijo več kot 10.000 lir.«

»Druge vrste angleške špekulacije, ki so jo podpirali spet ljudje, ki so se prištevali k nam (na primer neki Jud po imenu Welisch Renato), se je uveljavila pri izmenjavi denarja. Vzhodnoafriški šterling, ki Angleži zahtevajo zanj 480 lir, dobiš, če ga hočeš znova prodati oziroma zamenjati, komaj 300 lir.«

Pismo se končuje z naslednjimi besedami: »Takšni so Angleži! Tudi zato moramo zmagati!«

Zavezniki glede poteka bitke v Tuniziji — razočarani

Stockholm, 13. aprila. s. Angleški vojni dopisniki na tunizijskem bojišču pravijo, da je bitka ondi dosegla stopnjo nenavadne zagrizenosti. Poudarjajo hrabrost, ki so jo pokazali italijanski vojaki. Ti so se s tovorom razstreliva in ročnih granat, ne meneč se za nevarnost, metali na zavezniške tanke ter ustavili nasprotnikovo napredujočo vrsto, ko so pokvarili pogonske trake pri tankih. Zavezniki so pri teh spopadih iz bližine z italijanskimi četami imeli zelo znatne izgube.

Stockholm, 13. aprila. s. Vojaški sotrudnik švedskega lista »Aftonbladet« govori o vojskih

dogodkih v Tuniziji in pravi, da je os na tem afriškem terišču ohranila še zelo obsežno svobodo gibanja, četudi zavezniški pojo o zmagi. Zavezniki niso znali takoj izkoristiti položaja, ki se jim je nasmehljaj, ko so prekorčili Maredsko črto. To zamudo pri zavezniškem nastopu je zatrdno povzročila nezadostna priprava angleško-ameriškega poveljstva. Zavezniki so si veliko umisljali, ko so domnevali, da se osne sile ne bodo upirale. Niso znali uveljaviti svoje številčne premoči. Ne da se oporekati, da se je bitka razvijala kaj drugače, kakor pa so zavezniki pričakovali.

Obseg preseljevanja Nemcev med sedanjo vojno

Do konca decembra 1942 se je preselilo 806.000 Nemcev

Nedavno so bili v Berlinu prvokrat objavljeni podatki o množičnem preseljevanju Nemcev iz raznih evropskih pokrajin v Nemčijo. Do konca decembra preteklega leta je preseljevanje zajelo v celoti 806.000 Nemcev, ki so bivali v raznih pokrajinah, delih tujih držav. Največ jih je odšlo iz Južne Tirolske, in sicer 258.000. Sledi Besarabija z Bukovino, od koder se je v Nemčijo preselilo 137.000 ljudi, nato Volinija, Galicija in okrožje Marev s 135.000 preseljenca, potem Bosna z okrog 20.000, Srbija z 2000, iz okolice Leningrada 5000 in končno manjše skupine iz Slovaške in Bolgarije. Vse te preseljenke so nemške oblasti naselile v po-

krajino Warthe, v Zahodno Prusijo in Zgornjo Šlezijo, torej na ozemlja, ki so bila poprej del poljske države. Ostala naseljitvena področja so Koroška in Spodnja Štajerska, kamor so se naselili predvsem Tirolci in Nemci iz Bukovine, Besarabije in Dobruže. Južne Tirolce so poslali deloma tudi v Luksemburg in Lotaringijo. Tudi Češko in Moravsko so proglasili za naseljitveno področje. Lansko leto so uredili novo naseljitveno ozemlje okrog Lublina v generalni guberniji. Tjaki prihajajo predvsem preseljenca iz Sovjetske zveze, iz Romunije, Bolgarije, Srbije, Hrvaške in Besarabije, kakor tudi Nemci iz baltičskih držav.

Neranjljivost in nedostopnost nemškega obrambnega zidu ob Atlantskem morju

Berlin, 13. aprila. s. Neki vojni dopisnik poroča zanimive podrobnosti o »atlantskem obrambnem zidu«, ki je bil v celoti dovelan po enem letu, odkar je Hitler to delo zaupal organizaciji Todt. Dopisnik pravi, da gre za vrsto utrd, ki so skoraj enake onim, katere je dr. Todt nekdanji zgradil ob bivši francoski nemški meji. V kratkih razdaljah leže tu kazemate vseh vrst, postojanke protiletalskega in obrežnega topništva, strojniška

gnezda, protitankovske baterije, topovi, ogromne zaloge streliva itd. Vse to naj bi zagotovilo popolno nedotakljivost obale. Posebne obrambne naprave so bile, kar je čisto naravno, postavljene ob ustjih rek, ter okrog podmorniških oporišč. Zaradi tega obrambnega zidu lahko imamo obalo Rokavskega preliva za en sam sklop močnih utrd, ki je neranjljiv. Okrog vse črte je razmešeno protitankovsko orožje, tam so minska polja, in vse to tvori popoln način obrežne obrambe. Na isti način je obramba glavnih pomorskih oporišč izpopolnjena z vrsto kazemat in utrd, ki delajo za neranjljiva oporišča z morske strani in s kopenske strani.

HENRIK SIENKIEWICZ ROMAN V SLIKAH

331
Skozi zamreženo odprtino v zidu so se zdaj prikradli žarki mesečine ter ječo razsvetlili bolj kakor drobna luč, ki je visela nad vrati. Ligijska je odprla oči, položila svoje razbeljene dlani na Vinicijeve roke ter rekla:
»Vidim te. Vedela sem, da boš prišel!«
On se je sklonil k njenim rokam ter si jih začel pritisniti na čelo in na srce.

332
Potem jo je vzdignil z težišča, si jo naslonil na prsi in rekel:
»Prišel sem, draga. Kristus naj te varuje in reši.«
Več od bolečine ni mogel povedati. Stiskal si jo je na prsi, ko je govorila:
»Bolna sem in umreti bom morala tukaj ali v areni. Molila sem, da bi te pred smrtjo še videla. Kristus me je uslišal. Prišel si. Dal mi je za trenutek zavest, da se bova lahko poslovila. Odhajam, toda ljubim te in te bom zmeraj ljubila. Ne jokaj za mano in pomni, da boš tudi ti prišel tja, kamor grem jaz. Nisem dolgo živela, toda Bog mi je dal tvojo dušo. Povedala bom Kristusu, da nisi godrjal zoper njegovo voljo in da ga še vedno ljubiš, četudi si gledal mojo smrt. Ga boš ljubil in potrpežljivo prenesel mojo smrt? Obljubi mi to!«

Kako velika smejo biti pisma

Na poštne uradu v Lodve v Franciji se je nekega dne pojavil mož, ki je hotel priporočeno odposlati pismo, ki je bilo popisano silno drobno, s skoraj mikroskopskimi črkami, ovitek pa je bil tako majhen kakor polovica znamke. Poštni uradnik je kajpak odklonil tako male pošiljke, toda pošiljatelj se ni dal odgnati, pač pa se je obrnil po pomoč na sodišče. Tam so mu dali prav. V Franciji obstaja namreč posebno pošto določilo glede velikosti ovitkov, vendar omejuje le velikost navzgor, ne pa navzdol. Zato sme biti pismo silno majhno. Naj bo še tako majceno, pošta je pismo dolžna sprejeti in ga odposlati na napisani naslov.

Združene države so sklenile zmanjšati porabo papirja za liste in revije. Poraba bo najbrž pod nadzorstvom oblasti.

EIAR — Radio Ljubljana

12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Polke, valčki in mazurke — 13. Napoved časa, poročila v italijanski — 13.10 Poročila vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenščini — 13.12 Orkester vodi dirigent Petralia — 14. Poročila v italijanski — 14.10 Koncert tenorista Egressija Tiborja — 14.30 Koncert kmetskega tria — 15. Poročila v slovenščini — 17. Napoved časa, poročila v italijanski — 17.15 Koncert pianistke Rossane Botai-Orlandini — 19. Govorimo italijansko, poučuje g. prof. dr. Stanko Leben — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Neapeljske pesmi — 20. Napoved časa, poročila v italijanski — 20.20 Radio za družino — 21.15 Devet Beethovnovih simfonij: Simfonija št. 7 vodi dirigent Van Kempen — 21.40 Zanimivosti v slovenščini — 21.50 Orkester vodi dirigent Kramer — 22.15 Klasični orkester — 22.45 Poročila v italijanski.

Glavan: Zemlja je zadihala

IZVIRNI ROMAN

Jerneje je samo kimal. Kadar sta bila s sinom sama, mu je vedno govoril, da je zadel terno, ker je dobil takó brhko, dobro in ljubeznivo dekle za ženo. Matevž se mu je smehljaj, ker so se mu zdele očetove besede nekakšna pohvala. Potlej je vedno natočil očetu in sebi, trčila sta na zdravje žene in kajpak tudi na svoje...

Ko je bil Jerneje že dva dni pri Novakovih, — šlo je že na jesen — ga je Matevž povabil, naj pijeta tudi na zdravje novega človeka.

»Kaj je že na svetu?« se je oče začudil.
»Tisto še ne. Bo pa vsak čas. Danes, jutri ali pojutrišnjem.«
Jerneje je prijel za kozarec, prešerno trebil ob rob Matevževega kozarca in ga po fantovski v dušku izpraznil.

Potlej je ostal pri njih do rojstva. Na svet je prijel junaki naslednik svojega očeta. Jerneje je takoj na prvi mah uganil, da bo korenjak, saj ima dedra za dva in lica mu kar žare od rdečice. In oče! Zive so kakor žareče ogelje, ali eiganove oči. Ej, ta bo junak, fant od fare!

Nehote se je stari oče zamislil v Boštjanovo mladost. Tudi on je bil korenjak, fant od fare in so mu prerokovali, da bo dober in pameten, razsoden in ljubezniv. A v otroku se večkrat mrtiš; v otroku samem prav za prav ne, ker je vsak otrok dober, ampak molči se zaradi okolištin, ki šele nastajajo ob otroku... Zato se je Jerneje zdrznil in mahoma zresnil. Ko ga je Manea vprašala, kaj mu je, je zamahnil z roko in razvedril obraz v šegave poteze, ker nikakor ni hotel, da bi moral izpovedati svoje misli. Staršem moraš namreč marsikaj zamočlati, če hočeš, da bodo z otrokom dobri in pravični. Ne smeš jim torej uničiti vere v otrokovo bodočnost.

Te misli so bile samo trenutne. Čim bolj je Matevž gledal, tem bolj ga je bil vesel in sam je bil prepričan, da bo dober in lep fant. Kadar je le mogel, ga je vzel v naročje in ga pestoval, ga ljubkaval, se mu dobrikal in se igral z njim. Pustil mu je, da ga je otrok cukal za brke, za lase in ušesa. Če ga je le nekoliko zabolelo, je javknil, in to je Matevžu zelo ugajalo...

Mlada dva sta rada videla, če je prišel stari oče v vas, saj sta mu lahko otroka brez vse skrbi zaupala. Včasih sta se Matevžu in očetu pridružila še stara dva. Matevžek je bil vedno središče. Kramljanju in pomenu kar ni hotelo biti kraja. Večer jih je vedno prehitel in jih nasmehljaj pod orehom na vrtni ali na klopi pred hišo... Tako jim je minevalo življenje na stara leta.

Kadar se je Jerneje vračal domov, mu je bilo v srečo kakor po dobro opravljeni velikonočni spovedi. Počutil se je lahkega, svežega in mladega. Nič ni čutil težkih nog, zgrbljenih lic in sivih las. Če bi ga ne bilo sram, bi najrajši vriskal med polji. Toda ko je zavil med hišami v domači vasi, ga je veselost nenadoma zapustila, in ko je prestopil domači prag, je bil spet stari Jerneje: žalosten, potrt, skrušen in str. Čutil je betežne noge in sive lase... Njegov dom, njegov nekdanji ponos, je postal pust in prazen. Mladosti so zleteli iz gnezda, starega pa so prepustili usodi, češ naj leta, dokler se mu ne stro peruti...

Jerneje ni več zdržal doma. Prestopal je z nogami sem in tja in menceal kakor bolnik, ki mu nečesa manjka. Nad seboj je začutil moreče dolgočasje. Kadar je bila vas prazna in so se samo otroci podili okoli luže ali vaške lipe, je slišal, kako brni čas, čutil pezo življenja in starosti... Nanaglo se je domislil, da mora v Ljubljano.

»Reza, zakmašni gvant mi očedi!« je velel dekl.
Reza je od strani pogledala, napravila dolg obraz in velike oči in se čudila staremu, češ, počemu ti bo sredi tedna zakmašni gvant. A vseeno je ubogala in odprla skrinjo ter skrtlačila, kakor je bilo naročeno, ter zložila gvant čez stol.

Zjutraj je vstal zarana, si odrezal kos storžičnega kruha in ne

da bi komu kaj omenil odšel proti trgu. Ljudje, ki so ga videvali s polj, so ga spraševali, kam gre tako rano, a on se je odgovoru izogibal. Rekel je, da gre po opravkih in da bo kmalu nazaj. Vaščani so se čudili in vedeli, da ima nekaj za hrbtno...

V trgu je sedel v avto, ki ga je potegnil v Zatično, kjer se je preseljal na vlak za Ljubljano.

Ljubljana se je od zadnjega časa zelo spremenila. Da, od takrat, ko ni bilo Jerneja več v njej. Če bi ne vedel po imenu, da je to Ljubljana, bi skoraj verjel, ne mogel. Toliko novih hiš je zrastle. Ceste so drugačne, lepše, polikane in ravne, ulice se imenujejo po novem in tudi ljudje so čisto drugi, velemestni, ameriški bi rekel. Takrat, ko je odhajal v Ameriko, se mu je zdela Ljubljana velika vas, danes pa vidi, da je vas zrastle v mesto. Kajpak, časi se spreminjajo!

Na policiji je pozvedel za sina in povedali so mu, da ima v najemu majhno gostilno v zakotni ulici na robu mesta. Po daljšem iskanju je naposled le našel iskano hišo in še to samo slučajno. Zaradi iskanja in tavanja utrujen je stopil v gostilno, da se malo okrepča in pokusi čašo ljubljanskega vina. Ko pa je bil natančno pogledal napis in hišno številko, je videl, da je to gostilna njegovega sina.

V gostilni ni bilo nikogar. Naproti mu je udaril zoprn vonj slabega vina, pomešan z duhom po postanih jedeh. Zaprl mu je sapo in prav gotovo bi zavil drugam, če bi ne bila to gostilna, ki jo je iskal. Ko se je razpoznal po temi, je sedel za mizo in se ogledal okoli. Bil je v zanemarjeni, nepomeni in poplujvani sobi. Stoli so bili neuravnani okoli miz, kakor jih je pač kdo pustil, ko je vstal izza mize, morda od sinočnjega popivanja... Na steni je visela nekakšna slika nekakšne ciganke, ki igra gosli in ki ji prsi silijo izza nedrji. Jerneju se je zagnusilo... Križanega ni ugledal nikjer. Ker le ni bilo nikogar, je opozoril nase s kašljanjem. Skozi zadnja vrata je pokukala ženska.

»Kaj želite?« se je skoraj zadrla.
»Pijače,« je odvrnil Jerneje.
»Malo počakajte!« je rekla in zaloputnila vrata.